

Rektor

Finansdepartementet
fi.remisvar@regeringskansliet.se

Endast med e-post

Yttrande över promemorian En effektivare upphandlingstillsyn Ds 2022:5

Fi2022/00967

Sammanfattning

Karolinska Institutet (KI) avstyrker förslagen och materialet i promemorian till stora delar, eftersom KI bedömer att syftet att effektivisera och höja kvaliteten i myndigheters upphandlingsarbete kan uppnås bättre på annat sätt. Skälen till att Konkurrensverket ska ges befogenheter att besluta om sanktionsavgifter mot en upphandlande myndighet är enligt KI inte tillräckligt belysta speciellt ur aspekten rättssäkerhet. I sådana ärenden ingår ofta komplicerade bevisfrågor, varför ärendena bättre lämpar sig för domstolsprövning för att säkerställa en rättssäker hantering.

En ändrad beslutsordning för en effektivare tillsyn

KI anser att det saknas en analys av de föreslagna avskräckande åtgärderna skulle leda till att arbetet med offentlig upphandling förbättras, eller bidrar till att skattepengar används på rätt sätt. De argument som förs fram gäller främst ökad effektivitet av Konkurrensverkets arbete, inte upphandlande myndigheters arbete. Det finns fog för att detta arbetssätt har ifrågasatts i tidigare utredningar (jfr prop. 2009/10:180 del 1 s. 202)

Konkurrensverket är motpart till de upphandlande myndigheter och enheter Konkurrensverket utreder för eventuell upphandlingsskadeavgift. Det kontradiktoriska förfarandet vid utdömandet av upphandlingsskadeavgift är därför en viktig garanti för upphandlande myndigheters rättssäkerhet. Att lägga kontrollen av prövningen och beslutet om en sanktion hos själva kontrollmyndigheten kan därför ifrågasättas. KI konstaterar att domstolarna helt eller delvis inte bifaller Konkurrensverkets ansökan i 10 procent av fallen (s. 55 PM). KI har i närtid erfarenhet av ett mål om upphandlingsskadeavgift där man först i kammarrätten tydligt sorterade bevisbördan i olika avseenden vilket innebar att Konkurrensverket inte hade framgång med sin talan.

Enligt KI finns redan idag effektiva och tillräckliga sanktionsmöjligheter mot ett felaktigt inköp eller ett offentligt upphandlat avtal som överprövning, skadeståndstalan, ogiltighetstalan mot tecknat avtal och Konkurrensverkets ansökan om upphandlingsskadeavgift hos domstol. KI kan inte se att den föreslagna ordningen skulle medföra bättre effektivitet och kvalitet i upphandlingarna.

Tillämpningsområdet för upphandlingsskadeavgiften utvidgas

En upphandlingsskadeavgift upp till 20 miljoner kr framstår som synnerligen oproportionerlig i förhållande till brister i efterannonsering, eller avsaknad av skriftlig motivering till uppdelning av kontrakt. När en offentlig upphandling har genomförts med offentlig annonsering är den transparent annonserad och kan spåras, ifrågasättas samt provas.

Taket på upphandlingsskadeavgiften höjs

KI avstyrker att upphandlingsskadeavgiften höjs. Genom högre avgifter riskerar upphandlande myndigheter att dräneras på välbehövligen resurser som istället kunde användas för att åtgärda själva bristerna i upphandlingsarbetet. Den avskräckande sanktionen får inte bli ett syfte i sig, utan Konkurrensverket måste ha som mål att stödja myndigheterna i att arbeta på ett bättre sätt. Att en högre sanktionsavgift skulle leda till bättre följsamhet ifrågasätts av KI.

Tidsfristen för att besluta om upphandlingsskadeavgift förlängs

KI avstyrker att preskriptionstiden förlängs, eftersom det är riktigt att Konkurrensverkets möjligheter till att upptäcka felaktigheter ska ställas mot ”upphandlande myndigheters och enheters intresse av att endast under en begränsad tid vara föremål för Konkurrensverkets utredning och sväva i ovisshet om en potentiell sanktionsavgift. (s. 69 a.a.)

KI motsätter sig att Konkurrensverket ska få utökad rätt att kunna döma ut upphandlingsskadeavgift. Syftet med LOU är varken statistik eller att fastställa vilken storlek på leverantörskontrakt som är lämpligast. Det är därför inte heller proportionerligt att döma ut upphandlingsskadeavgifter på upp till föreslagna 20 miljoner kr, för sådana frågor som inte gäller själva syftet med LOU – att offentliga kontrakt ska upphandlas offentligt med tillämpning av de fem upphandlingsprinciperna. En felhandläggning kan till exempel bero på en felbedömning. Det är skillnad från en situation där myndigheten medvetet väljer bort offentlig upphandling.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor Ole Petter Ottersen i närvaro av universitetsdirektör Katarina Bjelke och studentrepresentant Lovisa Hagenfeldt efter föredragning av ekonomidirektör Eva Tegelberg.

Ole Petter Ottersen

Eva Tegelberg